Kernboodschap congestie Amsterdam algemeen

Versie 14 september

De vraag naar elektriciteit in Amsterdam stijgt snel. De stad groeit met nieuwe woningen, nieuwe industriële en logistieke bedrijven, horeca, winkels en instellingen. Mobiliteit en verwarming van woningen worden steeds meer elektrisch en de samenleving digitaliseert. Hiervoor wordt het elektriciteitsnetwerk versterkt: in de komende 10 jaar zal de elektriciteitsinfrastructuur in Amsterdam minimaal worden verdubbeld.

Deze versterking van het netwerk is complex en tijdrovend en loopt helaas niet altijd in de pas met de groei van de vraag naar capaciteit. Het elektriciteitsnet in Amsterdam heeft nu door verschillende ontwikkelingen eerder dan verwacht in vier voedingsgebieden van onderstations zijn maximale capaciteit bereikt of zal dit snel gaan bereiken. Dit heeft tot gevolg dat door Liander congestie is afgekondigd (code rood, geen capaciteit meer beschikbaar) of vooraangekondigd (code oranje, onderzoek naar congestiemanagement).

Congestie

Bij congestie is er geen ruimte meer beschikbaar op het elektriciteitsnet voor nieuwe ontwikkelingen met een grootverbruik aansluiting. Dit gaat dan om ontwikkelingen zoals datacenters, bedrijven, kantoren, scholen, horeca, supermarkten en snellaadinfra. Dit geldt ook voor bestaande klanten die hun contract willen uitbreiden. Tot er een oplossing is gevonden worden nieuwe en uitbreidingen van bestaande grootverbruikers niet voorzien van elektriciteit.
Nieuwe ontwikkelingen zoals geplande woningbouw en aanvragen die reeds zijn toegezegd door Liander, alsmede aansluitingen voor kleinverbruik zoals woningen, kleine winkels, kantoren en standaard laadpalen zullen nog wel worden voorzien van stroom. Ook heeft het geen gevolgen voor het terugleveren van stroom via duurzame opwek zoals zonnepanelen.

Maatregelen

Liander kan nieuwe grootverbruikers van elektriciteit pas weer capaciteit leveren nadat het elektriciteitsnet is uitgebreid of als er oplossingen beschikbaar zijn die meer capaciteit creëren. Voor alle gebieden heeft Liander netuitbreidingen in gang gezet om de knelpunten definitief op te lossen. Dit verschilt per gebied maar kost enkele jaren. Ondertussen wordt samen met de gemeente naar oplossingen gezocht in innovaties en in het beter op elkaar aan laten sluiten van vraag en aanbod van elektriciteit. Bijvoorbeeld door met grootverbruikers afspraken te maken om tijdens de piektijden hun afname terug te brengen om zo meer ruimte te maken voor andere gebruikers op het netwerk.

Samenwerking

De gemeente Amsterdam werkt intensief samen met Liander aan het toekomstbestendig maken van de elektriciteitsinfrastructuur. Binnen het programma Elektriciteitsvoorziening Amsterdam (EVA) is Liander verantwoordelijk voor de uitvoering van haar taken als netbeheerder. De gemeente ondersteunt bij het scherp krijgen van de opgave, zoeken naar geschikte locaties voor uitbreidingen en waar mogelijk de benodigde versnelling in vergunningprocedures en planvorming. Ook zijn Tennet en Port of Amsterdam nauw betrokken.

Oproep aan het Rijk

We staan als maatschappij en als stad voor enorme opgaven. We moeten complete, nieuwe wijken bouwen met naast woningen óók scholen, winkels, kantoren en bedrijfsruimtes. En we moeten een ingrijpende energietransitie vormgeven. Dit vraagt veel van ons elektriciteitsnet. De knelpunten die nu in Amsterdam ontstaan, zijn ook al op andere plekken in Nederland zoals in Leeuwarden, Heerenveen, Nijmegen-Noord en de A4-zone. Dit vraagt om actie op nationaal niveau. Daarom lobbyt de gemeente bij het Rijk voor aanpassing van wet- en regelgeving en extra faciliteiten om deze problematiek snel op te lossen.

Specifiek Westzaanstraat en Noord Papaverweg
Er is congestie afgekondigd voor het verzorgingsgebied van de Liander onderstations Westzaanstraat en Noord Papaverweg. Een structurele oplossing voor het verzorgingsgebied Westzaanstraat is een uitbreiding met twee nieuwe onderstations aan de Nieuwpoortstraat en in Haven-Stad. Volgens de huidige planning zijn deze in 2027 gereed. Voor Noord Papaverweg is een oplossing een uitbreiding van het bestaande onderstation Papaverweg. Deze staat gepland voor 2025.

Omdat in deze verzorgingsgebieden grote gebiedsontwikkelingen zijn voorzien is het de verwachting dat verschillende partijen hinder van congestie gaan krijgen. Vanwege privacywetgeving mag Liander geen individuele klantgegevens delen en kan de exacte impact niet met de gemeente gedeeld worden. We adviseren individuele afnemers die dit kan aangaan daarom om snel met Liander het gesprek aan te gaan over hun eigen aansluiting en toekomstige vraag.

Specifiek Westhaven
Voor het verzorgingsgebied Westhaven heeft Liander op 24 juni 2021 een vooraankondiging gedaan (code oranje). Liander voert in het gebied momenteel congestiemanagement-onderzoek uit om meer elektrisch vermogen beschikbaar te stellen. Dit onderzoek is eind september '21 gereed. Wanneer dit onderzoek oplossingen oplevert dan worden deze uitgevoerd en is er weer ruimte voor nieuwe ontwikkelingen. Mocht het onderzoek geen oplossingen opleveren dan wordt alsnog congestie afgekondigd (code rood).
Een structurele oplossing is een nieuw onderstation aan de Sextantweg. Volgens de huidige planning is deze in 2026 gereed.

Specifiek Buiksloterham/Overhoeks
Voor het verzorgingsgebied Buiksloterham/Overhoeks heeft Liander op 24 juni 2021 congestie afgekondigd (code rood). Voor dit gebied werken Liander en de gemeente momenteel aan het versneld uitbreiden van het elektriciteitsnetwerk. Bij het afkondigen van de congestie op 24 juni is de planning voor deze uitbreiding al een jaar naar voren gehaald. Volgens de meest recente inzichten is de congestie in dit gebied in het eerste kwartaal van 2023 verholpen. Het gebied Buiksloterham/Overhoeks maakt echter deel uit van het grotere voedingsgebied van Noord Papaverweg. Hierdoor ondervinden klanten in dit gebied mogelijk alsnog hinder van de congestieproblematiek.

Oplossingsrichtingen voor congestiegebieden
De gemeente dringt bij Liander aan om haast te maken met oplossingen voor de korte termijn. Liander richt per congestiegebied een caseteam in dat onderzoekt welke oplossingen kunnen worden ingezet. Verschillende gemeentelijke organisatieonderdelen participeren in deze caseteams. Er worden diverse oplossingsrichtingen onderzocht zoals:

- Versneld bouwen en uitbreiden van de benodigde onderstations door de planvorming
- Tijdelijke maatregelen zoals tijdelijke transformatoren en batterijen.
- Vraag en aanbod van elektriciteit in balans brengen onder andere door afspraken te maken met klanten die momenteel (nog) niet alle capaciteit van hun contract gebruiken (congestiemanagement).
- Innovatieve oplossingen die onder andere kunnen voortkomen uit de marktconsultatie voor flexoplossingen die onlangs is afgerond;
- Voor de gebiedsontwikkeling wordt onderzocht of en onder welke voorwaarden de reserveringen die Liander heeft gedaan voor nieuwe woningen kunnen worden gebruikt voor de overige functies die deel uitmaken van de gebiedsontwikkelingen. Nu wordt door Liander alleen vermogen gereserveerd voor nieuwe woningen terwijl in de gebieden niet alleen woningen maar hele nieuwe stadsbuurten met ook winkels, horeca en andere voorzieningen worden ontwikkeld.
- ASM-institute/TU-Delft voert op dit moment voor de gemeente een verdiepende analyse uit naar mogelijkheden van vraag- aanbodsturing.

Aanvulling congestie en gebiedsontwikkeling algemeen
Liander en de gemeente zien dat congestie belemmerend kan werken voor de planning en uitvoering van de gebiedsontwikkeling in de stad. Iedereen spant zich maximaal in om de hinder hiervan zoveel mogelijk te voorkomen. Reeds bekende en door Liander bevestigde (her)ontwikkelingen zullen naar verwachting geen last ondervinden van de congestie, net zomin als de reeds bestaande activiteiten. Voor nieuwe en aanvullende verzoeken kan congestie wel beperkingen geven. Door met elkaar alle opties te blijven verkennen en het gesprek aan te gaan over eventuele oplossingen hopen Liander en de gemeente dat de hinder dan alsnog zoveel mogelijk wordt beperkt.

We adviseren individuele afnemers die dit kan aangaan daarom om snel met Liander het gesprek aan te gaan over hun eigen aansluiting en toekomstige vraag. Zo krijgt Liander sneller zicht op ontwikkelingen waar zij hun netwerk voor moeten uitbreiden en oplossingen kunnen bedenken. En kan de gemeente meedenken over specifieke situaties.

Specifiek Sloterdijk 1 Zuid
Voor Sloterdijk 1 Zuid geldt vooralsnog dat ontwikkelingen een transportbeperking krijgen opgelegd wanneer zij aan de volgende voorwaarden voldoen:

- Er is een nieuwe aanvraag voor een grootverbruikaansluiting met transport (>3*80 Ampere) of het voornemen dit te doen
- De ontwikkelingen worden aangesloten vanuit Liander onderstation Westzaanstraat
- Het transport zal in gebruik genomen worden vóór 2027.
- Het individuele profiel biedt geen ruimte voor alternatieven.

De gemeente is in gesprek met Liander over de concrete gevolgen in Sloterdijk 1 Zuid. Uitgangspunt is dat de ondernemers en eigenaren die meegaan in de herontwikkeling van het gebied geen hinder mogen ondervinden van de aangekondigde congestie. Of en in welke mate dit het geval zal zijn is afhankelijk van heel veel factoren. Door het gesprek aan te aan met Liander zullen deze duidelijk worden.

Specifiek Foodcenter / FCA / Markthal
De gemeente is in gesprek met Liander over de concrete gevolgen voor het Foodcenter en de Markthal. Uitgangspunt is dat de ondernemers en eigenaren die meegaan in de herontwikkeling van het gebied geen hinder mogen ondervinden van de aangekondigde congestie. Liander heeft bevestigd dat de bestaande bedrijven op het FCA die meegaan in de herontwikkeling vooralsnog geen hinder zullen ondervinden van de congestie. Dit geldt ook voor de Markthal omdat deze is aangesloten op een ander onderstation.